

Még (mindig) nincs csillagászati világnap

A csillagászat április 3-ai „világnapja” számos hazai kalendáriumban, programajánlóban szerepel, azonban nyomozásunk alapján a „Csillagászati Világnap” egyfajta hungarikumként értelmezhető speciális, csak Magyarországon ismert világnap. Úgy tűnik, csak magyar nyelvű honlapokon fordul elő: valamikor bekerült az internetes köztudatba, ahol makacsul tartja magát, minden látható ok nélkül. Nem tudni, ki és miért választotta ki április 3-át belső használatú világnapnak, hiszen annyi más fontos évfordulója van a csillagászatnak. Kopernikus születésnapja, február 19-e mindenesetre sokkal alkalmasabb időpont lenne...

Világszerte megünneplik a Csillagászat Napját, mely az USA-beli Astronomical League ajánlása alapján 2007-ben április 21-ére és szeptember 15-ére esik (idén tehát kétszer is lesz Csillagászat Napja). Az Astronomy Day-t először a hetvenes évek elején hirdették meg, és az utóbbi tíz évben világszerte egyre többen átvesszik a kezdeményezést. „Mozgó ünnep”, április közepe és május közepe között tartják, azon a szombaton, amely közel esik az első negyed holdfázishoz. Idén először lesz őszi időpontban is Astronomy Day. Az Astronomy Day azonban nem azonos a Csillagászat Világnapjával – ilyenre ugyanis mindeddig nem sikerült rábukkannunk sem az UNESCO, sem más világszervezet honlapján.

Úgy tűnik, az Európai Csillagászat Napját se fogják egyhamar megtartani. A 2004-es Vénusz-átvonulást követő programzáró konferencián 25 ország küldöttei határozták el, hogy kezdeményezik az Európai Csillagászat Napját, azonban a jó szándékú óhajon kívül nem sok történt azóta, az EAAE programjai között még mindig csak tervként szerepel a 2007-ben tartandó esemény.

Hazánkban 1952 óta szerveznek csillagászati hetet, majd csillagászati hónapot – a Magyar Csillagászati Egyesület legutóbb 2003 májusában hirdette meg a csillagászat hónapját, és jó oka volt erre, hiszen rövid időn belül három látványos jelenség (Merkúr-átvonulás, holdfogyatkozás, napfogyatkozás) volt észlelhető hazánkban.

Egyelőre tehát nincs csillagászati világnap, és szerkesztőségünk sem tudja, miként mehetett be a köztudatba az április 3-ára eső „Csillagászati Világnap”. Világnapot még nem kapott a csillagászat, azonban jó hír, hogy 2007 a Heliofizika Nemzetközi Éve, 2009-ben pedig a Csillagászat Nemzetközi Évét ünnepeljük, annak emlékére, hogy Galilei 1609-ben végezte első távcsöves megfigyeléseit. Az IAU ajánlását az UNESCO már elfogadta, most az ENSZ hivatalos jóváhagyása van soron. A Heliofizikai Év egyik legfontosabb eseményét tartják a június 10-ére eső vasárnapon, amikor a programban részt vevő intézmények megnyitják kapuikat az érdeklődő nagyközönség előtt, és világszerte a Nap távcsöves megfigyelése és a Nappal kapcsolatos ismeretek bemutatása lesz a nap csillagászati eseménye. Ebben a nagy nemzetközi megmozdulásban az MCSE is részt vesz.

Kár, hogy június 10-én semmilyen fontos jelenség nem lesz látható, egy jól definiálható égi eseménnyel, pl. egy napfogyatkozással sokkal könnyebb lenne felkelteni a nagyközönség érdeklődését. Ráadásul a naptevékenység is minimumban van! Ettől függetlenül állítsuk fel távcsövünket, irányítsuk a Nap felé (megfelelő szűrővel felszerelve), és vigyük közelebb a csillagászatot ezen a napon is a nagyközönséghez!

MIZSER ATTILA